

ВІДТВОРЕННЯ У ГЕНОФОНДНОМУ СТАДІ СІРОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОРОДИ

В.Д. Гуменний

Інститут тваринництва центральних районів України

Викладено результати досліджень сучасного стада малочисельної популяції сірої української породи дослідного господарства „Поливанівка” Дніпропетровської області. Встановлено, що при тривалому чистопородному розведенні у невеликому закритому стаді, сіра українська порода зберігає основні специфічні особливості: пристосованість до місцевих умов, дрібноплідність (26,8 кг) і високі показники відтворювальної здатності (сервіс-період - $56,4 \pm 2,9$ дні, міжотельний період - $337,9 \pm 5,6$ днів, індекс плідності - 46,4).

Ключові слова: **порода, популяція, генофонд, відтворювальна здатність.**

На сучасному етапі розвитку тваринництва в Україні виникла загроза зникнення локальних порід. Збереження у нинішніх умовах генофондного стада сірої української породи має першочергове значення. Необхідність збереження цієї породи обумовлена унікальними господарсько-корисними ознаками – витривалістю, пристосованістю до умов утримання, стійкістю проти захворювань, дрібноплідністю. Ці ознаки можуть бути використані у селекційно–племінній роботі по створенню нових порід, породних груп і поліпшенні існуючих [1-8].

У зв'язку із цим, нами було поставлено завдання проаналізувати сучасний стан відтворювальної здатності та плодючості у маточному стаді сірої української породи, як одного із заходів у збереженні генофондного гурту.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводили у дослідному господарстві Інституту тваринництва центральних районів УААН ”Поливанівка”, Магдалинівського району Дніпропетровської обл. Об'єктом досліджень було маточне та ремонтне поголів'я сірої української породи. Станом на 1 січня 2008 року у племзаводі налічувалось 265 корів. Поголів'я утримують за прийнятою у господарстві технологією м'ясного скотарства та частково - на прив'язі.

Відтворювальну здатність досліджували у всі пори року. За показниками репродуктивної функції маточного та ремонтного поголів'я обраховували дані (дати отелень, осіменіння, кількості отелень, відтворювальній здатності за KB3, сервіс-періоду, міжотельного періоду, віком першого отелення, індексу плодючості).

Відтворювальну здатність телиць і корів вивчали за показниками термінів прояву першої охоти після отелень, віку плідного запліднення та отелення, запліднюваністю від першого осіменіння, тривалістю тільності, частотою легких і важких отелень, за загальноприйнятими методиками. Легкими отеленнями вважали ті, які проходили без допомоги, а важкі – при наданні допомоги обслуговуючим персоналом.

Коефіцієнт відтворювальної здатності корів визначали за загальноприйнятою формулою:

$$KB3 = \frac{365}{\text{тривалість міжотельного періоду}}$$

Годівля худоби проводиться за встановленими у господарстві раціонами, які складаються з наявного складу та кількості заготовлених у господарстві

кормів. Витрати кормів на одну голову з приплодом на підсисі складають 39–45 ц корм.од на рік. На 1 голову молодняку старше 8–місячного віку, після відлучення, витрачають за рік 25 – 29 ц корм. од. Раціони годівлі гурту тварин складаються за нормами ВІТа (О.П.Калашніков, 1985).

Збір облікових матеріалів проводили за даними первинного зоотехнічного, бухгалтерського, та племінного обліку (ф. 1 – мяс. – 10 мяс.), журналів штучного запліднення. Математичне опрацювання одержаних матеріалів проводили на ПК з використанням програмного забезпечення „Microsoft Office 2000”, зокрема програми „Excel 2000” компанії „Microsoft”. Біометричне опрацювання даних проводили методом варіаційної статистики за методикою М.О.Плохинського [9].

Результати досліджень. У результаті досліджень встановлено, що при тривалому чистопородному розведенні у невеликому закритому стаді, сіра українська порода зберігає основні специфічні особливості: пристосованість до місцевих умов, дрібноплідність і високі показники відтворювальної здатності (таблиця).

Відтворювальна здатність телиць і корів сірої української породи

Показники	М ± m	Сv %	lim
Вік, міс: ефективне парування	17, 6 ± 0,5	14,8	16 ÷ 20
при першому отеленні	26,9 ± 0,6	15,4	25 ÷ 30
Тривалість, днів: тільності	281,9 ± 2,2	14,2	278 ÷ 284
сервіс – періоду	56,4 ± 2,9	21,5	47 ÷ 74
міжотельного періоду	337,9 ± 5,6	18,2	331 ÷ 384
Індекс плідності по Дохі	46,4	-	42 ÷ 47
КВЗ	0,84	-	0,80 ÷ 0,86
Жива маса новонароджених телят, кг	26,8 ± 2,1	14,5	23 ÷ 37
Запліднюваність після 1-го штучного осіменіння, %	68,0	-	-
Індекс запліднення	1,6	-	1,4 ÷ 1,7

Для характеристики відтворювальної здатності тварин, нами розрахований індекс плідності. Якщо „М“ більше, або дорівнює 47, то плідність вважається задовільною, а при 41–47 – середньою, менше 41 – поганою. За нашими матеріалами, плідність корів – середня. Нами був розрахований коефіцієнт відтворювальної здатності (КВЗ). У корів із високою відтворювальною здатністю цей показник наближається до одиниці. У сірих українських корів коефіцієнт відтворювальної здатності становить – 0,84; lim – 0,80÷0,86, що свідчить про добру плодовитість. Важливим показником, що характеризує відтворювальну здатність корів, є запліднюваність після першого запліднення М ± m – 68,0; lim - 58 ÷ 72, та індекс запліднення (кількість запліднень на одне плодотворне) – М ± m – 1,6; lim – 1,4÷1,7. За цими показниками, відтворювальна здатність маточного поголів'я сірої української породи вважається задовільною.

Аналіз перебігу отелень, живої маси новонароджених телят показує, що отелення у корів, як правило, легкі без надання сторонньої допомоги.

На 1 листопада 2007 року більшість маточного та ремонтного поголів'я розтелилась. По стаду сірої української породи отримано 251 голову молодняку 2007 року народження. Вихід телят на 100 корів становить 92 %.

Висновок. Показники відтворювальної здатності маточного та ремонтного поголів'я сірої української породи досить високі (дрібноплідність -26,8 кг;сервіс-період - 56,4 ± 2,9 дні; міжотельний період - 337,9 ± 5,6 дня, індекс плідності - 46,4), що свідчить про можливість породи зберігати характерні для неї господарсько-корисні ознаки та добрі пристосувальні якості.

Бібліографічний список

1. Шмальгаузен И.И. Факторы эволюции. Теория стабилизирующего отбора. – Москва: Наука, 1969. – С. 451.
2. Эйсер Ф.Ф. Использование и совершенствование серого украинского скота // Каталог животных серой украинской породы крупного рогатого скота. – К.: Урожай, 1986. – С. 3 – 5.
3. Алтухов Ю.П. Генетические процессы в популяциях. – Москва: Наука, 1989. – С. 328.
4. Колесник Н.Н. Генетика живой массы скота. – К.: Урожай, 1985. – С. 183.
5. ФАО. Учебный пакет. Поддержка развития доклада страны при подготовке первого доклада по состоянию мировых генетических ресурсов животных. – 2001. – 218 с.
6. Зубець М.В., Буркат В.П., Мельничук Д.О., Костенко О.І., Мельник Ю.Ф. та ін. Доповідь про стан генетичних ресурсів тваринництва України. – К., 2003. – 72 с.
7. Гузєв І.В., Чиркова О.П. Методика збереження генофонду локальних порід у закритих популяціях // Методики наукових досліджень із селекції, генетики та біотехнології у тваринництві. – К.: Аграрна наука, 2005. – С. 14 – 21.
8. Доротюк Е.М., Гуменний В.Д. Стратегія селекції та технології м'ясного скотарства: Зб. наук пр. „Підвищення продуктивності с.-г тварин.” – Т. 15. – Х. – 2005. – С. 26 – 30.
9. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников. – Москва: Колос, 1969. – 256 с.

ВОСПРОИЗВОДСТВО В ГЕНОФОНДНОМ СТАДЕ СЕРОЙ УКРАИНСКОЙ ПОРОДЫ

В.Д. Гуменний, Институт животноводства центральных районов Украины

Изложены результаты исследований современного стада малочисленной популяции серой украинской породы опытного хозяйства „Поливановка” Днепропетровской области. Установлено, что при продолжительном чистопородном разведении в небольшом закрытом стаде, серая украинская порода сохраняет основные специфические особенности: приспособленность к местным условиям, мелкоплодность (26,8 кг) и высокие показатели воспроизводительной способности (сервис-период - $56,4 \pm 2,9$ дни, межотельный период - $337,9 \pm 5,6$ дня, индекс плодовитости - 46,4).

Ключевые слова: порода, популяция, генофонд, воспроизводительная способность стада.

PUREBRED HERD REPRODUCTION OF THE UKRAINIAN NATIVE BREED TYPE

V. Gumennyi, the Institute of animal science of the central regions of Ukraine

This article highlights the experimental research results of flock condition of small local population of the Ukrainian native breed type. The herd is located on the experimental farm 'Polivanovka' in the Dniepropetrovsk area. The Ukrainian native breed proved to preserve type traits by continuous pure breeding in the small closed flock. Type traits are characterized by adaptability to the local conditions, high birth rate & low birth weight. Birth weight equals 26,8 kg. Service period lasts $56,4 \pm 2,9$ days. Puerperal period continues $337,9 \pm 5,6$ days. Fertility index amounts 46,4.

Key words: breed, population, genetic resources, reproductive capacity of flock.